

UNELE DATE CU PRIVIRE LA FRECVENȚA LITIAZEI URINARE ȘI BILIARE

Gh. Mămularu

De multă vreme se știe că aproape orice organ cavităar sau canal excretor (căi urinare, biliare, pancreatice, salivare etc.) poate conține calculi sau nisip. Tulburările produse de prezența acestora în organismul uman, într-unul sau mai multe organe, concomitent poartă denumirea de boală litiazică.

În istoria medicinei este cunoscut cazul „venerabilului Ignățiu de Loyola (1491-1556), generalul Ordinului Iezuiților”, publicat în 1559 de Columbus: „acesta posedă în ficat ca și în toate organele o asemenea abundență de concrețiuni calcare, că anomiștii poznași l-au denumit pe drept cuvânt omul de piatră” (2).

În această comunicare ne propunem să prezentăm câteva aspecte statistice ale litiazelor bilio-urinare, singulare și combinate.

Metoda de lucru

În perioada 12 II 1987 — 23 XI 1987 am consultat 1611 bolnavi veniți în stațiunea Călimănești — Căciulata la tratament balneofizical, pe perioade variabile de 10 și 18 zile. Din aceștia am selecționat 468 (adică 29,05%) cu litiază urinară, biliară și mixtă. Selecționarea lor s-a bazat pe criteriile: colecistografii, radiologii simple sau urografii, intervenții chirurgicale și eliminări spontane de calculi (la cei urinari).

Am grupat cei 468 de bolnavi în trei loturi:

- lotul 1 litiază urinară 316 (67,52%),
- lotul 2 litiază biliară 130 (27,77%) și
- lotul 3 litiază urinară și biliară 22 (4,71%).

Luarea în evidență s-a făcut în ordinea venirii bolnavilor la stațiune, fără a face a priori o grupare artificială, de unde a rezultat și această disproporție a celor trei loturi, care oglindesc mai bine realitatea din practica medicală.

La fiecare lot am consemnat datele următoare: vîrsta, sexul, grupa sangvină, antecedentele eredocolaterale (prezența litiazei biliare sau urinare la înaintași, colaterali și urmași), localizarea calculului (la litiază urinară) și litiaze neoperate și operate.

Rezultatele și discuțiile lor

Rezultatele observațiilor noastre le-am însumat în tabelele nr. 1, 2, 3, 4, 5.

După cum reiese din datele noastre, o treime a bolnavilor trimiși în stațiunea Căciulata au suferit de o litiază. Numărul bolnavilor urmăriți de noi a fost de 1611, dintre care 468 au avut și o litiază (29,05%), iar 1143 (70,94%) au fost îndrumați spre noi pentru o altă afecțiune.

Dintre cei 468 bolnavi litiațici 316 au avut litiază urinară, dintre care 187 (59,17%) au fost de sex masculin și 129 (40,83%) de sex feminin. Lucrările de specialitate arată că litiaza urinară se întâlnește mai frecvent la bărbați, raportul fiind de 2/1 sau 4/3. În ultimul timp însă asistăm la o creștere a frecvenței la femei (6,12). Și în studiul nostru incidența bolii este mai mare la bărbați (59,17%) față de femei (40,83), raportul fiind de 1,44/1, cu tendința de creștere a frecvenței litiazei urinare și la femei.

Incidența bolii în țările dezvoltate este de 0,1%, dar mulți bolnavi rămîn necunoscuți, deoarece statisticile de necropsie arată o frecvență de 1,12%, în Australia, și Noua Zeelandă unul din 10 bărbați a avut cel puțin un calcul urinar pînă la vîrsta de 60 ani (11). În România, incidența bolii în mediul urban din unele ținuturi ajunge la 300—400 de cazuri la 100000 locuitori, adică, 0,3—0,4% (1). 130 de persoane au avut o litiază biliară (27,77%), la această grupă predomină sexul feminin: 107 cazuri (82,31%), față de 23 bărbați (17,69%).

Cercetările din ultimul timp arată că această boală este cea mai frecventă a arborelui biliar (peste 90%) din afecțiunile veziculei biliare (7,9). Ea este de 3 ori mai frecventă la femei decît la bărbați. În studiul nostru ea este de patru ori și jumătate mai frecventă la femei decît la bărbați.

Tabelul nr. 1

Litiazile urinare, biliare și mixte, după grupă de vîrstă și sex

		10—20 ani	21—30 ani	31—40 ani	41—50 ani	51—60 ani	61—70 ani	peste 71 ani
Lotul I	F	—	16 12,4 ⁰ ‰	20 15,5 ⁰ ‰	32 24,8 ⁰ ‰	44 34,1 ⁰ ‰	15 11,62 ⁰ ‰	2 1,55 ⁰ ‰
	B	2 1,06 ¹ ‰	2 1,06 ¹ ‰	27 14,43 ⁰ ‰	36 19,25 ⁰ ‰	64 34,22 ⁰ ‰	43 22,99 ¹ ‰	13 6,95 ¹ ‰
	Total:	2 0,63 ¹ ‰	18 5,69 ⁰ ‰	47 14,87 ⁰ ‰	68 21,51 ⁰ ‰	108 34,17 ⁰ ‰	58 18,35 ⁰ ‰	15 4,74 ⁰ ‰
Lotul II	F	—	2 1,86 ⁰ ‰	19 17,75 ⁰ ‰	30 28,03 ⁰ ‰	29 27,1 ⁰ ‰	25 23,76 ⁰ ‰	2 1,86 ⁰ ‰
	B	—	—	—	4 17,39 ⁰ ‰	9 39,13 ⁰ ‰	6 26,08 ⁰ ‰	4 17,39 ¹ ‰
	Total:	—	2 1,53 ⁰ ‰	19 14,61 ⁰ ‰	34 26,15 ⁰ ‰	38 29,23 ⁰ ‰	31 23,84 ⁰ ‰	6 4,61 ⁰ ‰
Lotul III	F	—	—	1 14,28 ⁰ ‰	6 40 ⁰ ‰	3 20 ⁰ ‰	2 13,33 ⁰ ‰	—
	B	—	—	4 26,66 ⁰ ‰	2 28,57 ⁰ ‰	3 14,85 ⁰ ‰	1 14,28 ⁰ ‰	—
	Total:	—	—	5 22,72 ⁰ ‰	8 36,36 ⁰ ‰	6 27,27 ⁰ ‰	3 13,63 ¹ ‰	—

22 de bolnavi (4,70%) au prezentat o afecțiune mixtă: litiaza urinară a fost asociată cu litiaza biliară (15 femei și 7 bărbați). Numărul mic al cazurilor nu ne permite să tragem concluzii concludente, dar menționăm că incidența litiazei bilo-urinare este mult mai frecventă la femei (68,18%) decît la bărbați (31,82%). Acest lucru s-ar explica și prin faptul că sexul feminin este mai frecvent afectat de litiaza biliară, pe cînd cea urinară este mai des întilnită la bărbați.

În figura nr. 1, am reprezentat incidența bolii litiace la cele trei loturi de bolnavi. Din aceste date reiese că incidența pe grupă de vîrstă, per total (femei și bărbați) este maximă la grupa de vîrstă 51—60 de ani, atît pentru bolnavii cu litiaza urinară, cit și pentru bolnavii cu litiaza biliară. La lotul trei, din 22 de bolnavi 8 au avut o etate între 41—50 ani, deci prezența ambelor localizări concomitente (urinare și biliare) s-a manifestat mai devreme ca la lotul I sau II. După unii autori (11) frecvența litiazei urinare este maximă între anii 20 și 40 de ani, iar după alții (8) între 5 și 40 de ani. În studiul nostru am găsit valori maxime la grupa de 51—60 de ani.

În ultima vreme, studiile întreprinse au arătat că litiaza biliară este rar întilnită sub 25 ani și este mai frecventă după 40 ani, frecvența sa crește progresiv cu vîrsta, ajungînd la maximum după 70 de ani. Peste 60 de ani incidența ei la bărbați are tendința de egalizare cu cea de la femei (5 : 7). Unii autori arată că boala afectează aproximativ 40% din populația peste 40 de ani (5).

Din datele noastre rezultă că per total (femei și bărbați) pe grupe de vîrstă litiaza asociată urinară și biliară are cea mai mare incidență între 41—50 ani, urmată de grupa de vîrstă 51—60 ani și 31—40 ani. În studiul nostru n-am întilnit litiază bilo-urinară sub decada a IV-a și peste a VII-a.

În figurile nr. 2, și 3, am redat incidența litiazei urinare după grupe de vîrstă și sex. Se poate constata că grupa cea mai afectată în litiaza urinară, este cea de 51—60 ani, urmată de cei de 41—50 ani și 61—70 ani. Această afecțiune a fost prezentă și la grupele extreme 11—20 ani și peste 70 de ani. Se poate constata că de la etatea de 31 de ani sexul masculin predomină în litiaza urinară.

Figura nr. 4. reprezintă frecvența litiazei biliare după grupe de vîrstă și sex. Per total (femei și bărbați) litiaza biliară are incidența maximă la grupa de vîrstă 51—60 ani, urmată de cei între 41—50 ani, respectiv 61—70 ani. Sub vîrsta de 30 de ani litiaza biliară are o frecvență mică (1,53%). frecvența ei crescînd brusc după 41 de ani, ceea ce este în concordanță cu datele din literatura de specialitate, scăzînd apoi iar la cei peste 70 de ani la 4,61%. Pe sexe, litiaza biliară este mai frecventă la femei, la toate grupele de vîrstă, exceptînd pe cei de peste 71 de ani (dar numărul mic al cazurilor — 6 —, nu ne permite să tragem concluzii). La femei frecvența maximă a litiazei biliare s-a constatat la grupa de vîrstă între 41—50 ani, fiind urmată de cei între 51—60 și 61—70 de ani. Curba frecvenței litiazei biliare se ridică brusc de la etatea de peste 31 de ani.

Litiazele biliare și urinare (mixte), per total (femei și bărbați) pe grupă de vîrstă arată cea mai mare incidență la decadele V, VI, urmate de IV și VII.

În studiul nostru, defalcat, litiazele mixte (urinare și biliare) pe sexe

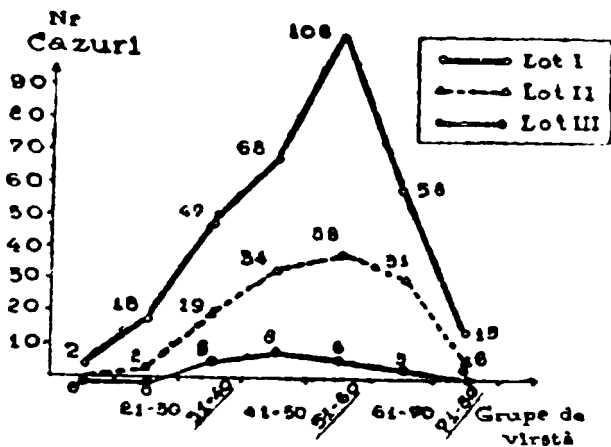

Figura nr. 1. Litiazele urinare, biliare și mixte, după grupe de vîrstă

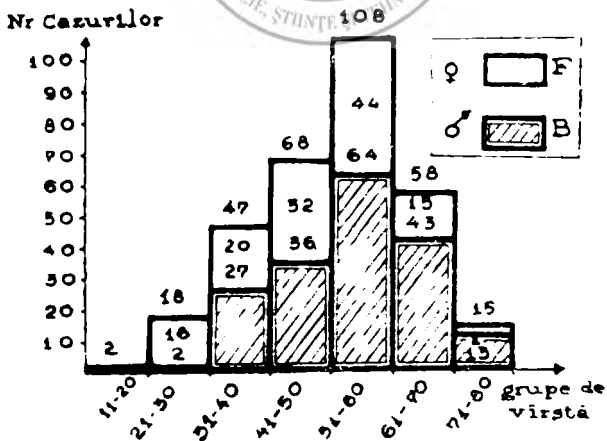

Figura nr. 2. Incidența litiazei urinare pe grupe de vîrstă și sex

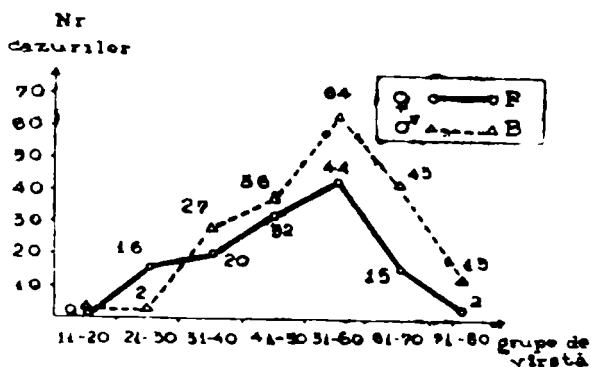

Figura nr. 3. Incidența litiazei urinare după grupe de vîrstă și sex

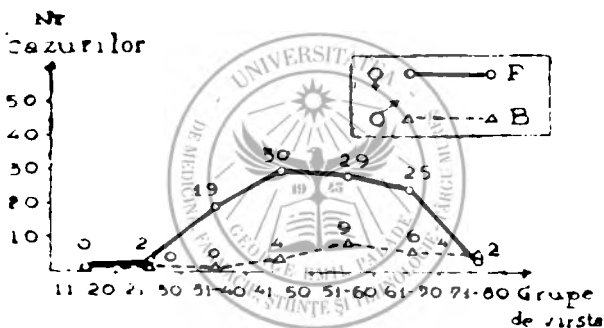

Figura nr. 4. Incidența litiazei biliare după grupe de vîrstă și sex

arată că la femeii incidența cea mai mare se întâlnește în decada a V-a (40%), pe cînd la bărbați în a VI-a (42,85%), însă numărul cazurilor este mic ca să se tragă concluziile definitive.

În ultimele două decenii s-au făcut corelații statistice între grupele sangvine, care au caracter ereditar, și incidența litiazei urinare. Astfel, în R.S. Cehoslovacia boala este mai frecventă la grupele sangvine O I și B III. Într-o lucrare publicată în 1979 Gh. Mămularu, Pansela Mămularu și Gergeta Voichiță, au arătat că incidența cea mai mare a litiazei urinare au întâlnit-o la persoanele care aveau grupa sangvină A II, atît la bărbați, cît și la femeii.

Din datele tabelului nr. 2 și a figurii nr. 5 se desprinde că la ambele loturi (litiază urinară și biliară) litiaza este mai frecventă la grupa sangvină A II, atît la femeii cît și la bărbați, urmată în ordine descrescîndă O I, B III și AB IV.

Tabelul nr. 2

Litiazile urinare, biliare și mixte, după sex și grupe sanguine

		O I		A II		B III		AB IV	
Lotul I	F	52	40,31%	54	41,86%	15	11,62%	7	5,42%
	B	62	33,15%	83	44,38%	30	16,04%	13	6,94%
Lotul II	F	38	35,51%	40	37,38%	21	19,62%	8	7,47%
	B	7	30,43%	9	39,13%	4	17,39%	3	13,04%
Lotul III	F	4	26,66%	6	40%	2	13,33%	3	20%
	B	1	14,28%	3	42,85%	2	28,67%	1	14,28%

Nr. cazurilor

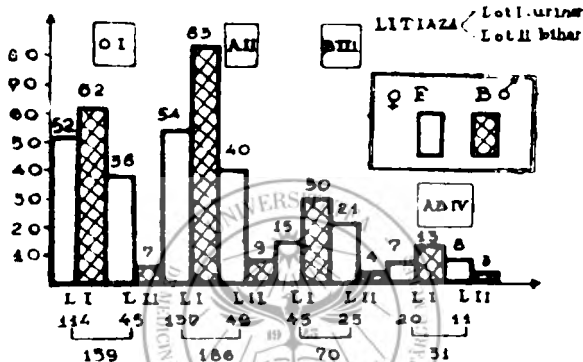

Figura nr. 5. Incidența litiazei urinare și biliare pe sex și grupe sanguine

Antecedentele eredocolaterale le-am însumat în tabelul nr. 3 și figurile nr. 6 și 7.

Tabelul nr. 3

Antecedentele eredocolaterale în litiaza urinară, biliară și mixtă

		Înainteși		Colaterali		Urmași	
Lotul I	Litiază biliară	10	62,50%	4	25%	2	12,50%
	Litiază urinară	41	54,67%	25	33,33%	9	12%
	Total: 91	51	56,07%	29	31,86%	11	12,08%
Lotul II	Litiază biliară	7	43,75%	8	50%	1	6,25%
	Litiază urinară	4	10%	—	—	—	—
	Total: 20	11	55%	8	40%	1	5%
Lotul III	Litiază biliară	5	55,56%	—	—	—	—
	Litiază urinară	1	11,11%	1	11,11%	2	22,22%
	Total: 9	6	66,66%	1	11,11%	2	22,22%

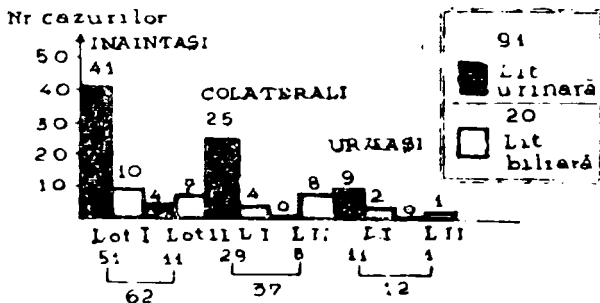

Figura nr. 6. Antecedente eredocolaterale în litiaza urinară și biliară

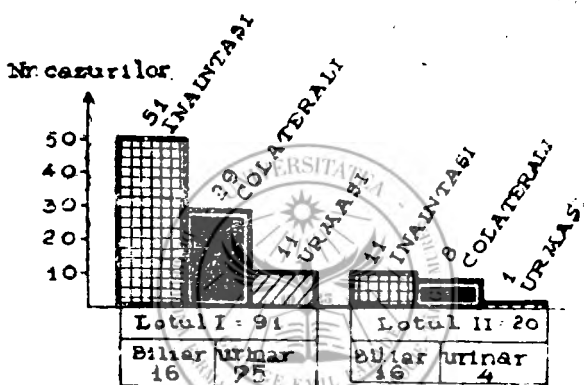

Figura nr. 7. Antecedente eredocolaterale în litiaza urinară și biliară

Ereditatea a fost incriminată ca factor etiologic al litiazei urinare, deoarece incidența ei s-a întâlnit în 7,6 — 50% la persoanele ai cărei părinți sau frați aveau antecedente de litiază oxalică. Cercetări sistematice la familiile cu litiază urinară pe o perioadă de 3 generații au stabilit că la descendenții părinților litiazici, boala se întâlnește în 11,3 — 15,1%; comparativ cu urmașii indemni de această afecțiune 2,2 — 4,1%. S-a mai observat că frecvența litiazei oxalice la rudele litiazicilor este de 10 ori mai mare decât la populația generală. În Franța, Thomas (1966) a constatat antecedente familiale de litiază oxalică în 37,8% din cazuri, iar în Israel, Weinberg (1977) în 20% din cazuri (6).

În studiul nostru (tabelul nr. 3) am reținut numai prezența litiazei biliare sau urinare în antecedentele eredocolaterale, adică la înaintași (părinți, bunici), colaterali (frați, surori) și urmași (copii, nepoți). La cei 316 bolnavi de litiază urinară am întâlnit la 91 (28,79%) — figura nr. 6 —, antecedente eredocolaterale cu litiază, din care biliară la 16 cazuri (17,58%) și urinară la 75 (82,42%) — figura nr. 7. Defalcind pe subgrupe: înain-

tași, colaterali și urmași, observăm incidența acestei boli la peste 50⁰ la înaintași, atît la litiază biliară, cît și cea urinară. Din cele 130 de cazuri cu litiază biliară, găsim antecedente eredocolaterale de litiază numai la 20 (15,38⁰), din care 16 sînt biliare și 4 urinare. Per total (litiază biliară și urinară) incidența cea mai mare o întîlnim la înaintași (51—55⁰), urmată de colaterali (29—40⁰) și urmași (11—5⁰). Din totalul de 22 bolnavi cu litiază bilio-urinară numai în 9 cazuri am găsit în antecedente eredocolaterale litiază, din care biliară la 5 cazuri și la 4 urinară. Observăm că litiaza urinară este mai frecventă, 5 cazuri și numai la înaintași. Litiaza urinară o găsim în proporție mult mai mică, cite un caz la înaintași și colaterali și 2 cazuri la urmași.

E. *Proca* (12) arată că localizarea este unilaterală și solitară în aproape 2/3 din cazuri; la restul bolnavilor, ea este unilaterală, multiplă sau bilaterală în aproximativ 10⁰ din cazuri. *Gh. Olănescu* (10) găsește localizarea bilaterală în 14⁰. Din datele noastre (tabelul nr. 3) reiese că localizarea unilaterală și solitară a bolii o găsim în 3/4 din cazuri și dintre acestea predomină rinichiul drept (36.07⁰), urmat de cel sting (32.91⁰). Localizarea bilaterală o întîlnim doar în 1.4 din cazuri (26.89⁰).

Tabelul nr. 4

Localizarea litiazei urinare neoperată și operată, pe sexe

		Dreaptă	Stîngă	Ureteral	Vezeical	Bilateral
Lotul I F + B	Lit. neoperată	86 35,98 ⁰	71 29,70 ⁰	2 0,83 ⁰	1 0,41 ⁰	79 33,05 ⁰
	Lit. operată	28 36,36 ⁰	33 42,85 ⁰	6 7,79 ⁰	4 5,19 ⁰	6 7,79 ⁰
	Total:	114 36,07 ⁰	104 32,91 ⁰	8 2,53 ⁰	5 1,58 ⁰	85 26,89 ⁰
Lotul II neoperat	F	35 42,68 ⁰	25 30,48 ⁰	2 2,43 ⁰	—	20 24,39 ⁰
	B	51 32,28 ⁰	46 29,29 ⁰	—	1 0,63 ⁰	59 37,57 ⁰
	Total:	86 35,98 ⁰	71 29,70 ⁰	2 0,83 ⁰	1 0,41 ⁰	79 33,05 ⁰
Lotul III operat	F	21 44,68 ⁰	19 40,42 ⁰	3 6,38 ⁰	—	4 8,51 ⁰
	B	7 23,33 ⁰	14 46,66 ⁰	3 10 ⁰	4 13,33 ⁰	2 6,66 ⁰
	Total:	28 36,36 ⁰	33 42,85 ⁰	6 7,79 ⁰	4 5,19 ⁰	6 7,74 ⁰

Tabelul nr. 5

Litiaza biliară și urinară, neoperată, operată și pe sexe

	Femei	Bărbați	Total
Litiază biliare neoperată	15 75 ⁰	5 25 ⁰	20 15,58 ⁰
Litiază biliare operată	92 83,64 ⁰	18 16,36 ⁰	110 84,62 ⁰
Litiază biliare și urinare neoperată	4 18,18 ⁰	—	—
Litiază biliare și urinare operată	3 13,63 ⁰	—	—
Litiază biliare neoperată și urinare operată	1 4,54 ⁰	—	—
Litiază biliare operată și urinare neop.	7 31,81 ⁰	7 31,81 ⁰	—

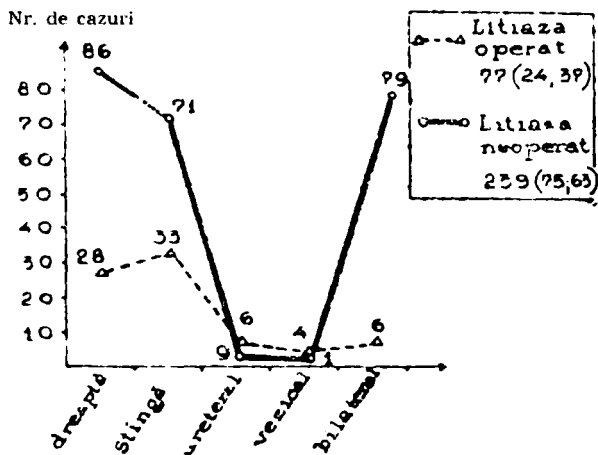

Figura nr. 8. Litiază urinară operată și neoperată per total (femei și bărbați)

Am analizat localizarea litiazei urinare neoperată și operată, per total (figura nr. 8) și pe sexe (figura nr. 9). Din cei 316 bolnavi (femei și bărbați) întâlnim litiază urinară neoperată în 239 cazuri (76,63%) din care la femei 82 (34,31%) și la bărbați 157 (65,69%) — tabelul nr. 4 și nr. 5 și figura nr. 8 —. La femei predomină localizarea pe rinichiul drept (42,68%), urmată în descreștere de cea stângă (30,48%) iar bilaterală în 24,39%. La bărbați localizarea bilaterală este pe primul loc (37,57%), urmată în descreștere de localizările dreaptă (32,48%) și stângă (29,29%). Din cei 316 bolnavi (femei și bărbați) litiază urinară a fost operată în 77 cazuri (24,37%), din care femei 47 (61,03%) și bărbați 30 (38,97%). Observăm că intervenția chirurgicală este mult mai frecventă la femei, decît la bărbați, de o dată și jumătate (figura nr. 9). La femei predomină localizarea dreaptă (44,68%), urmată de cea stângă (44,42%), pe cînd la bărbați situația este inversă, mai întîi pe rinichiul sting (46,66%) și apoi pe cel drept (23,33%). Celelalte localizări au o frecvență mai mică, ne semnificativă. La cei 130 bolnavi de litiază biliară s-a făcut intervenție chirurgicală la 110 (84,62%), din care femei 92 (83,64%) — figura nr. 10 — și bărbați 18 (16,36%). N-au fost operați 20 — (15,38%) din care femei 15 (75%) și bărbați 5 (25%). Din acestea rezultă că operația s-a practicat, în litiază biliară în peste 3/4 din totalul cazurilor. În etapa actuală există tendința de a se interveni chirurgical în marea majoritate a litiazelor biliare.

Din totalul de 22 cazuri de litiază bilio-urinară, în 18 (81,81%) s-a intervenit chirurgical și 4 (18,19%) au rămas neoperată. Cele 18 intervenții chirurgicale s-au făcut la 11 femei și la 7 bărbați, predominant intervenția pentru litiază biliară 10 femei (55,55%) și 7 bărbați (38,88%).

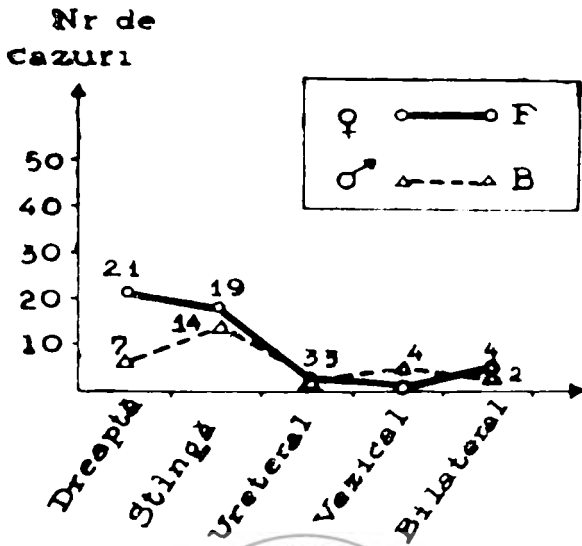

Figura nr. 9. Litiiza urinară operată pe sexe

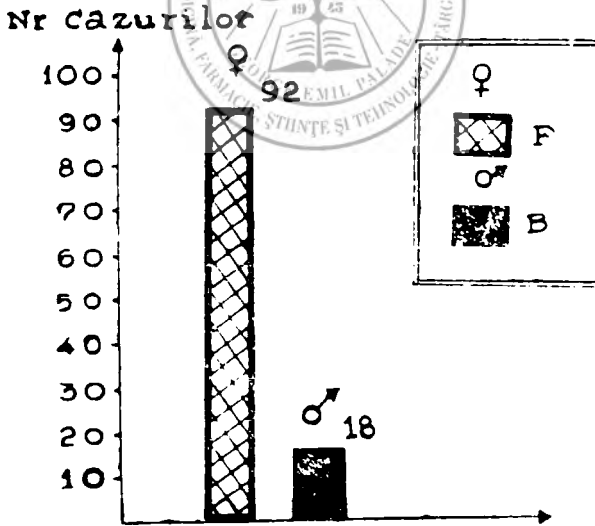

Figura nr. 10. Litiiza biliară operată pe sexe

Litiază urinară a fost operată într-un caz la femeii, iar în trei cazuri tot la femeii s-a efectuat intervenție chirurgicală pentru litiază mixtă (biliară și urinară).

Deci din totalul de 22 cazuri de litiază bilio-urinară peste 3/4 au fost operate și predomină la sexul feminin (61.11⁰), deci la mai mult de jumătate.

Concluzii

Din 1611 bolnavi îndrumați la stațiunea Căciulata, în perioada 12.02.1987 — 23.11.1987, 468 (aproape o trăime) au avut și o litiază. Din acestea (468) au avut litiază urinară 316, litiază biliară 130, iar 22 de bolnavi au avut și o litiază urinară și biliară.

Dintre cei 316 bolnavi cu litiază urinară 187 au fost bărbați (59.17⁰), iar 129 (40.83⁰) femei, deci litiază urinară este o afecțiune mai des întâlnită la sexul masculin decât la cel feminin.

La grupa bolnavilor cu litiază biliară (130) predomină sexul feminin (107 cazuri — 82,31⁰), deci litiază biliară este de patru ori și jumătate mai frecventă la femeii decât la bărbați.

22 de bolnavi au prezentat litiază mixtă (urinară și biliară), dintre care 15 au fost femeii și 7 bărbați. Faptul că la acest lot predomină femeile s-ar explica prin aceea că sexul feminin este mai frecvent afectat de litiază biliară, pe când cea urinară este mai des întâlnită la bărbați.

Incidența pe grupă de vîrstă, per total (femeii și bărbați) este maximă între 51—60 de ani atît la litiază urinară cît și la cea biliară. În litiază asociată grupa de vîrstă cea mai atinsă a fost de 41—50 ani. Litiază urinară este cea mai frecventă la bolnavii între 51—60 de ani, dar această afecțiune a fost prezentă și la grupele extreme, 11—20 ani și peste 70 de ani. De la etatea de 31 de ani sexul masculin predomină în litiază urinară. Litiază biliară este maximă la grupa de vîrstă 51—60 ani, sub vîrsta de 30 ani are o frecvență mică (1.53⁰), frecvența litiazei biliare crescînd brusc după 41 de ani și scade la cei de peste 70 ani la 4.61⁰.

Litiază biliară este mai frecventă la femeii, la toate grupele de vîrstă exceptînd pe cei de peste 71 ani. La femeii frecvența maximă a litiazei biliare s-a constatat la grupa de vîrstă între 41—50 de ani, curba frecvenței ridicîndu-se brusc de la etatea de peste 31 de ani.

Litiază asociate per total au avut o incidență maximă în decadele V și VI. La femeii incidența litiazei asociate s-a găsit a fi maxim în decada a V-a, iar la bărbați în decada a VI-a.

Din datele noastre reiese că atît litiază urinară cît și cea biliară sînt mai frecvente la grupa sanguină A II, atît la femeii cît și la bărbați, urmată în ordinea descrescîndă de O I, B III și AB IV.

În litiază urinară la 91 cazuri (28.79⁰) am întîlnit antecedente eredocolaterale cu litiază, din care biliară în 16 cazuri și urinară la 75 (82,42⁰), cu o incidență de peste 50⁰ la înaintași. În litiază biliară la 20 (15,38⁰) am găsit antecedente eredocolaterale cu litiază, din care 16 au fost biliare și 4 urinare, și aici predomină înaintașii. În litiază asociată în 9 cazuri am găsit în antecedente eredocolaterale litiază (5 biliare și 4 urinare), maximum la înaintași.

Localizarea litiazei urinare unilaterale și solitare am găsit-o, în 3/4 din cazuri, cu predominanță pe rinichiul drept (36,07⁰), urmat de cel stîng (32,91⁰). Localizarea bilaterală am întîlnit-o în 26,89⁰.

Litiază urinară neoperată (239 cazuri) a fost prezentă la bărbați în 65,69⁰ „, la femei în 34,31⁰ „, iar litiază urinară operată (77 cazuri) am întâlnit-o la bărbați în 38,97, iar la femei în 61,03⁰ „, deci intervenția chirurgicală în litiazele urinare la femei sunt mai frecvente, decît la bărbați de o dată și jumătate. La femei predomină localizarea dreaptă în litiazele urinare operate, pe cînd la bărbați situația este inversă.

În litiazele biliare (130) s-a efectuat intervenția chirurgicală la 110 persoane (84,62⁰ „), din care la femei în 92 de cazuri (83,64⁰ „), deci operația în litiază biliară s-a practicat în peste 3/4 din totalul cazurilor.

În litiaze asociate (urinare și biliare, 22 de cazuri), în 18 s-a intervenit chirurgical, 11 femei și 7 bărbați au fost operați, cu predominanță în litiază biliară.

Bibliografie

1. *Blaja C.*: Litiază urinară. În „Patologie chirurgicală”, T. Burghel. Ed. Med. București, 1972, Vol. VI; 2. *Caracas Tr. Filip V.*: Boala litiazică Ed. Med. București 1969; 3. *Mămularu Gh.* Comunicare la USSM Călimănești 9.07.1965; 4. *Mămularu Gh.* *Mămularu Pansela, Voichiță Georgeta*; Viața medicală (1979), 26,10,469; 5. *Mămularu Gh.* Cura hidrominerală în litiază urinară Editura Med. București 1986; 6. *Mămularu Gh.*: Comunicare la USSM Călimănești, 12.11.1986; 7. *Mămularu Pansela*: Comunicare la USSM Călimănești, 15.05.1987; 8. *Neagu V.*: Urologie Ed. Didactică și Pedagogică, București 1981; 9. *Oancea R.* Litiază biliară. În „Tratat de medicină internă, bolile aparatului digestiv”, Ed. Med. București 1986, Partea a II-a; 10. *Olănescu Gh.*: Litiază renală. Ed. Med. București 1960; 11. *Proca E.*: Tratat de patologie chirurgicală. Ed. Med. București 1984, vol. VIII partea a II-a. 12. *Proca E.*: Litiază renală. în „Tratat de medicină internă” sub redacția R. Păun Ed. Med. București 1987.

Gh. Mămularu

SOME DATA CONCERNING THE FREQUENCY OF URINARY AND BILIARY LITHIASIS

Between the 12th Febr. 1987 and the 23rd Nov. 1987 the authors studied 1611 patients sent to Călimănești — Căciulata resort-station. Of them 468 (29.05⁰ „) had urinary, biliary and mixed lithiasis. In Group I (urinary lithiasis) there were 316 patients, in Group II (biliary lithiasis) 130 patients and in Group III 22 cases of associated (urinary and biliary) lithiasis were included.

In these three groups of patients the correlations between the frequency of urinary lithiasis, biliary lithiasis and associated lithiasis were followed up depending on the age-group, sex, blood types, hereditary collateral antecedents (ancestors, collaterals and descendants), localization of unoperated and operated lithiasis cases in both sexes, too.

There was found a predominance of urinary lithiasis occurring more often in males, whereas biliary lithiasis was more frequent in females, and in associated lithiasis females prevailed. The most affected age-group was that between 51 and 60 years.

Urinary lithiasis was localized in 3/4 of cases unilaterally and solitarily, prevailing in the right kidney. Surgical interventions were predominant in females but in this group the localization was more frequent in the right side. In 84,62⁰ „ of biliary lithiasis cases surgery was used, mostly in females (83,64⁰ „). In the 22 associated lithiasis cases surgery was applied in 18 (11 females and 7 males) cases, predominantly in biliary lithiasis.